

گول آقہ آستونگہ

(göl âqê âstönéka)

داستان گل آقا

محمد حسن جواہری

سرشناسه	: جواهری، محمد حسن، ۱۳۳۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: گل آقہ آستونکہ : داستان گل آقا/محمد حسن جواهری.
مشخصات نشر	: سمنان : آبرخ، ۱۳۹۱
مشخصات ظاہری	: ۹۳ ص.: جدول .
شابک	: 978-964-7599-75-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: شعر سمنانی—ترجمہ شدہ بہ فارسی
موضوع	: شعر عامہ سمنانی
ردہ بندی کنگرہ	: ۱۳۹۱: ۷۴۳ج۹/س۳۲۷۹ PIR
ردہ بندی دیوبی	: ۸۱/۸۱۶۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۸۳۸۲۸۴

انتشارات آبرخ

گول آقہ آستونکہ (داستان گل آقا)

محمد حسن جواهری

آوانگاری: پرویز پژوم شریعی

چاپ نخست ۱۳۹۲

چاپ قائم

شمارگان ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۷-۷۵-۷۵۹۹-۹۶۴-۹۷۸

ISBN: 978-964-7599-75-7

پیشگفتار

دهه ۲۰ روزگار پر گیر و دار تاریخ سیاسی ایران است که بی بند و باری نظام قاجار خوانین را برای چپاول دست تنگان جامعه به یادگار گذاشته و این فاصله فرودستی و فرادستی، مبارزان عامی را بر آن داشته تا سامانه مبارزاتی خود را آرایش کرده، در رویارویی با نظام اجتماعی و سیاسی صف آرایی نمایند.

حاشیه کویر از یک سو پشت بر کوههای ستبر البرز دارد و از سویی دیگر دشت آسایی است پهناور که به کویر لوت می انجامد.

این دو گانگی جغرافیایی شرایط کمین و گریز را چنان فراهم می-آورد که بستر مناسبی برای رشد مبارزان عامی و جنگهای چریکی شود.

گل محمد کلمیشی در دشتها و کوهپایه های سبزوار و نیشابور تا سنگسر آزاد مردی می‌کند و با برادران و عمویش خواب خوش خوانین و نظام را می‌آشوبد.

در مازندران و سمنان ، مشهدی پروری (احمدی) در پناه کوههای تلاجیم، ملاده، بشم و گدوک، ستیزه جو کمر قتل رضا شاه را در هنگام باز آمدن از راه آهن شمال می‌بندد و در سنگسر و سمنان یاغی هایی (شوالیه ها) چون حسین و حسین از جام و دوزدهیر گرفته تا کوههای سنگسر و نیروها به مبارزه بر می خیزند و سرانجام در دشتهای گرداب و جام و آبجوری شکار ژاندارمهای رضاخانی شده ، در روستای دوزدهیر دفن می‌شوند.

امیر کور در سنگسر قد بر می افرازد و چند بار از دولت رضاخانی تأمین می‌گیرد ولی نافرمانی او باعث می‌شود که در مبارزه تیرگیر شده ، جنازه او را به سپر جیب ژاندارمری می‌بندند و در سمنان و سنگسر نماز می‌کنند و زهره چشم می‌گیرند.

گل آقا و پدرش خان محمد از مبارزان سنگسر و سمنان هستند که در مقابل خوانین سر بر افراشته و با تنگ چشمان و سیه دستان روزگار در ستیزه قرار میگیرند.

گل آقا مبارزی جوان و به تعبیری نوجوان بوده که به استناد مردم سرورده های سنگسر سیصد سوار را راهجو و راهبردی می کرده و دولت با طرح دام چاله ای قصد می کند که امنیت منطقه را به او بسپارد که مرفق نمی شود و سرانجام در نبردی نابرابر با چند تن از تفنگداران جان می بازدهد و در بیابان آسیاب بالا (آب پخش کن) سمنان دفن می شود.

این مبارزان عامی هر چند خط و خطوط سیاسی کار آسدی نداشتند ولی بیداری سیاسی را به ارمنان می آورند و در گستاخ کردن مردم در مقابل نظام سرمایه داری بی تاثیر نبودند.

منظومه گل آقا برداشتی آزاد (به گویش سمنانی و زبان پارسی) از مبارزات مشهورترین یاغی سنگسر و سمنان است (دهه ۱۳۲۰) که در گیر و دار وحشت بار فرودستی و فرادستی در بخشی از تاریخ

سیاسی، اجتماعی ایران، خود را به مردم بخشیده و در کشاکش
زندگی خطرهای کرده و در این رویارویی نام آور و سرافراز زبانزد
مردم سروده ها شده و در خیال ها انوشه مانده است، یادش گرمی
باد.

روانشان شاد و یادشان گرمی باد.

محمد حسن جواهری